

Laxtrappan av Johanna Harrysson

Vinnare i skrivtävlingen Trappan 2025, åldersgruppen 13-15

Det var för några månader sedan som jag och min bror John kom på idén att bygga en laxtrappa i Miloån. Idén ledde till ett förslag som vi skickade in till kommunen med förhoppningar om att de skulle tacka ja till bygget av en laxtrappa. Kommunen kontaktade fiskevårdsföreningen och de nappade på idén. Grävmaskiner och byggarbetare skickades dit för att utföra arbetet och idag blev den äntligen klar.

Ån har alltid varit en stor del av mitt liv.

Som barn brukade jag och min bror vara där och fiska så ofta vi kunde. Men tyvärr har ån också väldigt bra förutsättningar för vattenkraft. Så det var bara en tidsfråga innan någon hade byggt ett enormt kraftverk där.

Resultatet blev att byggaren av vattenkraftverket tjänade storkovan och nästan alla ädelfiskar utrotades. Varför tänkte ingen på alla stackars fiskar? Ädelfiskarna behöver vandra uppströms för att leka och lägga rom på platsen där de föddes. De är en instinkt som är så stark att om det kommer ett hinder, till exempel ett kraftverk, så försöker de ta sig förbi det ända tills fiskarna dör av utmattning.

Det är brutalt, men som tur är kom någon på idén att man kan bygga laxtrappor, en genväg där fiskarna kan simma uppför och ta sig vidare.

Vi satt i bilen på väg till ån, jag körde eftersom jag var äldst. Min bror var 24 och jag var 31 år och vi påminde väldigt mycket om varandra med vårt smutsblonda hår och ansikten fulla med fräknar.

Jag körde av huvudvägen och in på en smal grusväg. Jag parkerade bilen på en liten vändplan och öppnade dörren. Ljudet av den forsande ån hördes och lukten av björk stack i näsan. Det var en härlig vårkväll i april.

– Hoppas du tog med dig kameran nu Miranda? sa John nervöst.

– Så klart!, jag har den i säkert förvar i min ryggsäck!, sa jag.

Det är nämligen så att vi brukar titta efter artiklar och nyheter som handlar om Miloån. Vid flera tillfällen har privatpersoner här i byn skrivit om mystiska händelser som sönderrivna fiskenät och märkliga skepnader på kvällarna. John och jag blev så nyfikna att vi sparade pengar ett tag för att köpa en riktigt bra undervattenskamera.

Vi undrade spánt om det skulle passera några fiskar i trappan. Vi behövde ju bevis på att den funkade.

Vi började röra oss mot ån, det gick en kort stig från vändplanen till vattenkraftverket. Skogen öppnade sig och ån uppenbarades. Jag andades in den fuktiga luften från vattnet och drog jackan tätare om mig.

Byggarbetarna hade lämnat platsen efter att trappan blivit klar.

Framför oss fanns laxtrappan.

Det var plattåer som var cirka en meter breda och alla låg ett snäpp lägre än den föregående precis som i en trappa. Vattnet forsade vilt, som om det hade längtat till att få komma fram. Byggarbetarna hade verkligen gjort ett bra jobb.

Vi stod och tittade en stund på vattnet innan vi glatt kramade om varandra.

– Var borde vi placera ut kameran? sa jag fundersamt.

– Jag ska kolla efter ett bra ställe, sa John.

Min bror närmade sig laxtrappan, tittade och kände hur djupt det var på olika ställen.

– Här, sa han efter ett tag och petade med en pinne på ett ställe i laxtrappan.

Vi monterade upp kameran och fäste den i vattnet.

Med hjälp av en app på mobilen kunde vi när som helst se vad kameran filmade och imorgon skulle jag kolla på inspelningarna.

Vi gick tillbaka till bilen, på hemvägen började det skymma.

Efter att ha släppt av min bror vid hans hus körde jag hemåt.

När jag hade lagt mig hoppade min katt upp och rullade ihop sig som en stor varm boll vid mina fötter. Jag kunde ändå inte somna utan låg bara där och tittade upp i det tomma taket. Precis när ögonlocken började bli tunga och jag snart skulle dras in i drömmarnas värld hörde jag det mest irriterande ljudet från min mobil.

– Pip, pip. Pip, pip.

Jag sträckte mig sömnigt efter telefonen. Det hade kommit ett meddelande från den nya kamera-appen. När jag öppnade det fick jag se en filminspelning från laxtrappan. Kunde filmen möjligtvis betyda att något hade passerat kameran?

Jag spolade tillbaka några minuter i videon. Först var allt bara svart, förutom något enstaka löv som passerade ibland. Men plötsligt visades något stort som sprattlade så vilt att vattnet blev alldeles grumligt. Det gick fort, sedan var varelsen borta, vattnet stilla igen. Jag spolade tillbaka videon och tittade igen. Jag försökte pausa ungefär då varelsen syntes i bild och på femte försöket kunde man urskilja varelsen i vattnet. Den var nästan 2 meter lång och hade en grå, fjällig hud. Varelsen hade armar och ett ansikte nästan som en människas. Den hade simhud mellan fingrarna och en lång fena istället för ben. Ansiktet var inte särskilt vackert. Den hade ingen näsa utan bara två hål och de gula ögonen, som satt långt isär, var stora och runda som pingisbollar. Munnen var bred och man kunde skymta en och annan vass tand. Den hade inget hår utan bara en fena som började mitt på huvudet och löpte ner längs ryggen. Jag drog efter andan och stängde av mobilen.

Vad var det där? Tänkte jag skrämt.

Varelsen försökte ta sig nedströms, men den var helt klart för stor för laxtrappan.

Eftersom dammluckorna var stängda så var ån i princip torrlagt nedströms kraftverket. Om inte varelsen hade riktig tur skulle den troligtvis fastna någonstans bland stenarna.

Nu var jag tvungen att reagera snabbt.

Jag slet av mig täcket, fick tag på en ficklampa, min mobil, mina vadarstövlar, bilnycklarna och en hink. Jag drog på mig ett par skor och en jacka, skyndade ut till bilen och körde iväg. På rekordtid var jag framme vid parkeringen bredvid kraftverket.

Jag hoppade ur bilen och drog på mig vadarstövlarna. Sedan tog jag hinken, tände ficklampan och snubblade iväg genom skogen mot laxtrappan. Till sist var jag framme och började scanna av vattnet. Där, borta bland stenarna vid det grundaste stället, låg något och sprattlade. Jag vadade försiktigt ut i det grunda vattnet mot varelsen, den såg ut att vara i full panik. Jag förstod att den var i akut behov av djupare vatten. För att hjälpa varelsen fyllde jag hinken med vatten och som jag sedan hällde på den.

Varelsen verkade ogilla ljuset från ficklampan, därför släckte jag den. Stod sedan stilla en stund i mörkret för att vänja mina ögon innan jag började mitt arbete. Jag började flytta stenar för att röja upp en väg som varelsen möjligtvis skulle kunna åla sig fram på. Då och då lyfte jag hinken för att skvätta vatten på varelsen. Den verkade bli allt tröttare och må allt sämre. Till slut rubbade jag en riktigt stor sten som släppte fram en massa vatten och äntligen var min strömfåra klar. Jag började närma mig varelsen och satte mig på huk ungefär en meter ifrån den. Helt omedvetet började jag nynna på en gammal vaggvisa och varelsen började lugna ner sig lite. Sedan började jag försiktigt fösa den framåt. Först väste den bara, men efter det verkade den faktiskt förstå och drog sig av egen kraft framåt mellan stenarna. Snart hade den kommit tillräckligt djupt för att kunna simma och på ett ögonblick var den borta i natten.

Jag blev stående en stund och tittade ut över ån innan jag sakta började vada in mot land. En sista sak hade jag kvar att göra. Jag lyfte en stor sten och släppte den på

kameran med ett krasch. Sedan gick jag tillbaka mot bilen med hinken och ficklampan.

När jag väl var i bilen raderade jag kameraappen där videon med laxtrappan fanns. Jag lutade mig bakåt i sätet. Hade allt jag gjort varit rätt eller fel? Vad var varelsen egentligen för något? Jag visste inte vad min bror skulle säga, men inom mig kunde jag ändå känna en stolthet över att jag hade funnits där för någon, kanske utträttat ett stordåd!

Motivering från juryn:

En originell sci-fi-berättelse om besten som visar sig vara ett offer. Författaren bygger upp förväntningarna och levererar oväntade vändpunkter. Dessutom tolkas temat "trappan" på ett personligt sätt. Trots det ovanliga motivet går aldrig logiken förlorad.

Mer information:

[Här är vinnarna i skrivtävlingen Trappan – Gävle kommun](#)